

ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ ГОТОВНОСТІ РЕГІОНІВ ДО РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

MAIN PREREQUISITES FOR THE READINESS OF REGIONS FOR THE DEVELOPMENT OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY

Анотація. Досліджено роль і значення цифровізації економіки, визначено основні передумови готовності до її розвитку на регіональному рівні.

Abstract. The role and significance of digitalization of the economy are studied, the main preconditions of readiness for its development at the regional level are determined.

В сучасних умовах глобалізаційних процесів, науково-технічного розвитку багатьох країн, інформатизації всіх процесів суспільства відбуваються значні зміни у сфері економічної діяльності. Традиційна економічна діяльність перебудовується у напрямі використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що зумовлює її перехід від такої, що споживає ресурси, до економіки, що їх створює. Відбувається формування цифрової економіки, як підсистеми економіки, що відрізняється активним використанням цифрових технологій та оборотом специфічних електронних товарів в процесі її функціонування. Прискорений розвиток цифрових технологій активізувало поглиблений інтерес до формування засад цифрової економіки України та дослідження передумов та чинників готовності до її розвитку, зокрема, на регіональному рівні.

Стратегічною метою державної регіональної політики до 2027 р. визначено розвиток та єдність, орієнтовані на людину – гідне життя в згуртованій, децентралізованій, конкурентоспроможній і демократичній Україні, забезпечення ефективного використання внутрішнього потенціалу територій та їх спеціалізації для досягнення сталого розвитку країни, що створює умови для підвищення рівня добробуту та доходів громадян під час досягнення згуртованості в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному та просторовому вимірах [2].

До ключових показників готовності як країни в цілому, так і її окремих регіонів, до цифровізації відносять чотири найбільш істотних фактори, серед яких: рівень цифровізації економіки; охоплення домогосподарств цифровою сферою; цифрові розриви; інтенсивність державної участі у цифровізації [3]. Згідно звітних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ), за перше півріччя 2021 р. порівняно з аналогічним періодом попереднього року, ринок телекомунікаційних послуг

розвивався швидкими темпами. Так, обсяг наданих послуг підвищився на 17,2% і досяг найвищого значення 49570,7 млн.грн., а найбільші темпи зростання спостерігається у сегменті фіксованого доступу до мережі Інтернет, який підвищився на 2113,9 млн.грн. або на 33,5%.

Серед основних питомих показників, що характеризують рівень економічного розвитку регіонів є показник валового регіонального продукту (ВРП). Дослідження регіональних особливостей за 2018-2020 рр. показало, що якщо у 2019 р. у більшості регіонів України відбувалось зростання індексу ВРП порівняно з попереднім роком, то у 2020р. спостерігається негативна динаміка майже за всіма регіонами, крім Львівської області (101,8%), Сумської області (103,3%), Хмельницької області (100,0%) [1].

Як свідчать звітні дані НКРЗІ, найбільш забезпеченими регіонами мобільним зв'язком станом на 30.06.2021 р. є м.Київ, Київська, Чернігівська, Одеська, Миколаївська, Херсонська області, в яких цей показник має значення від 82 до 65 одиниць. При цьому у столичному регіоні проживає лише 11% населення, значна частка припадає на великі міста. Найбільш відсталими у цьому сегменті залишаються Закарпатська (35 од.), Чернівецька області (33 од.). Отже, розрив фіксованого доступу до мережі Інтернет по регіонах України становить майже 3 рази, що свідчить про різні можливості населення країни використовувати інформаційні технології та приводить до соціальної несправедливості та економічної диспропорції.

На ступінь розвитку цифрової економіки впливає міжрегіональна диференціація у доходах населення окремих регіонів. Як свідчать статистичні дані, українська економіка характеризується нерівномірністю у рівні середньої заробітної плати та безробіття за регіонами [1]. Така диференціація у доходах свідчить, що місце проживання працівника є ключовим фактором індивідуальної пропозиції праці і, відповідно, фактором, що визначає рівень його заробітної плати. Домогосподарства, у членів яких більш високий рівень людського капіталу, мають більш широкі можливості для включення в цифрову економіку. Саме до таких регіонів відноситься м.Київ (179 302 грн. у розрахунку на одну особу), Дніпропетровська (92083), Запорізька (81949), Одеська (80164), Київська (79263), Полтавська (77547) області.

З огляду на такий чинник розвитку цифрової економіки як інтенсивність державної участі у цифровізації, слід відзначити, що останніми роками схвалено і прийнято багато законодавчих актів щодо підтримки розвитку цієї сфери. Зокрема, питання розвитку цифрових технологій представлені у державних програмах, особливо в таких, що стосуються публічних послуг, малого та середнього підприємництва, споживчого ринку, охорони здоров'я, створення інформаційно-аналітичних систем для їх забезпечення тощо. Проте нормативно-правова база щодо регулювання процесу розбудови цифрової економіки в Україні розвинута недостатньо, зокрема законодавче відображення питань, які стосуються розвитку цифрової економіки на регіональному рівні, є вкрай поверхневим.

З метою розвитку регіональної цифровізації та цифрової трансформації територіальних громад в Україні активізувалася співпраця Міністерства цифрової трансформації та асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація відкритих міст», які 1 грудня 2021 р.

підписали відповідний Меморандум. Таке партнерство сприятиме пошуку можливостей для громад та розвитку цифрових спільнот на місцях, оскільки без цифрових лідерів у громадах неможлива системна цифрова трансформація регіонів. Серед основних напрямів такої співпраці визначені такі:

- спільна участь у заходах щодо популяризації та просування інструментів цифровізації та цифрової трансформації серед територіальних громад;
- експертно-консультаційна підтримка ініціатив у сфері регіональної цифровізації та цифрової трансформації територіальних громад;
- освітня та просвітницька діяльність серед територіальних громад із питань регіональної цифровізації та цифрової трансформації територіальних громад.

Отже, така співпраця сприятиме пошуку можливостей для громад та розвитку цифрових спільнот на місцях, оскільки без цифрових лідерів у громадах неможлива системна цифрова трансформація регіонів. Також необхідно активізувати роботу щодо прийняття Регіональних програм інформатизації, спрямованих на підвищення рівня життя населення та соціально-економічного зростання регіонів України.

Література

1. Офіційний сайт Головного управління статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 17.05.2022).
2. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 15.05.2013 № 386-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.05.2022).
3. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти/ за ред.. Піщулиної. Центр Разумкова. Київ: Видавництво «Заповіт». 2020. 274 с.

УДК 332.021.006:332.146.02:330.341.1

Ірина Попадинець

*к.е.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування,
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
iryna.popadynets@pnu.edu.ua*

SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

SMART-SPECIALIZATION OF IVANO-FRANKIVSK REGION

Анотація. Розглянуто процес імплементації засад смарт-спеціалізації у Івано-Франківській області на основі ключових критеріїв моніторингу ефектів смарт-спеціалізації.